

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

Remissvar diarienummer S2020/08966

Svensk sjuksköterskeförening d.nr 12/01/21

Remittering utav SOU 2020:70 Fast omsorgskontakt i hemtjänsten.

att: Jan Rehnberg, Departementssekreterare, enheten för socialtjänst och funktionshinderpolitik, Socialdepartementet

Svensk sjuksköterskeförening har med stort intresse läst remissen S2020/08966 Remittering utav SOU 2020:70 Fast omsorgskontakt i hemtjänsten.

Sammanfattning

- Svensk sjuksköterskeförening stödjer ett reglerat förslag för fast omsorgskontakt, under förutsättning att våra synpunkter tas i beaktande. Vi stödjer även att Socialstyrelsen ska få ett uppdrag om att ta fram vägledningsmaterial för att underlätta implementeringen.
- Om kontakten ska ägna sig åt omvårdnad och vård, så är det ett annat lagrum och mycket viktigt att det då är en sjuksköterska som är fast vårdkontakt.
- Svensk sjuksköterskeförening anser att bara den som har formell kompetens för uppdraget med minst skyddad yrkestitel "undersköterska" utgör fast omsorgskontakt.
- Svensk sjuksköterskeförening anser att samverkan mellan omsorg och vård måste stärkas och att en specialistsjuksköterska alltid ska vara inkopplad vid bedömning av den enskilde.

De viktigaste slutsatserna

En fast omsorgskontakt i hemtjänsten syftar till att stödet och hjälpen bättre anpassas till den enskildes behov och önskemål. Omsorgskontakten kan den bidra till bättre kontinuitet och ökad trygghet för såväl omsorgstagare, som anhöriga och personalen. Samordningsvinster kan uppnås då den fasta omsorgskontakten utgör en viktig informationskälla för andra professioner inom vården och omsorgen.

Övervägande svar

Remissen är välskrivna och täcker stora delar av området. Dock finns problem med remissen i dagsläget. Vi vill uppmärksamma att det i texten sker en olycklig hopblandning och glidning av begreppen "omsorg" och "omvårdnad". Vidare önskar vi att teamets betydelse ska framgå i högre grad. Det finns på många ställen i landet allt för starka begränsningar för teamarbete mellan omsorg och omvårdnad och vård.

Inom hemtjänst erbjuds omsorg, personalen är omsorgspersonal och mottagarna är omsorgstagare. *Omvårdnad* ordineras av legitimerade sjuksköterskor, som har omvårdnad som professionsområde. I de fall omsorgstagaren har behov av omvårdnad ska en sjuksköterska vara ansvarig. Flera yrkesgrupper kan utöva omvårdnad men då under överinseende av sjuksköterskor. Det är därför viktigt att behovet av omvårdnad ska bedömas

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

av de som har bäst kompetens i området och inte av personal som i huvudsak har sin kompetens inom annat område som sociala biståndshandläggare.

- Svensk sjuksköterskeförening vill uppmärksamma på att enligt hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30) ska kommunen erbjuda god hälso- och sjukvård, för personer som har behov av *hemsjukvård* eller bor i särskild boendeform. Ansvaret omfattar inte läkarinsatser, för dessa ansvarar regionen. Kommunens sjuksköterska har inte ansvar för personer som inte är inskriven i den kommunala hemsjukvården. Dessa skillnader är viktiga att ta med i det fortsatta arbetet då remissen gäller hemtjänst och inte vård, trots att målgruppen ofta är i behov av vård.

Om insatsen är en omvårdnadsinsats är det inte fråga om hemtjänst och då ska den inte ingå i den fasta omsorgskontaktens ansvarsområde. Det är av stor vikt att personal inom hemtjänsten ingår i ett team med flera professioner som har ett nära dagligt samarbete. Det bör finnas väl utarbetade samarbetskanaler att vända sig till när förändringar i omsorgstagarens tillstånd registreras och som behöver tas om hand av olika professioner, så som sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, kurator eller läkare. I dessa fall är det viktigt att den fasta omsorgskontakten samverkar med den fasta vårdkontakten.

5.2 Hemtjänstinsatser. I remissen skriver man att hemtjänstens uppgifter delas upp i två olika kategorier, en med inriktning mot uppgifter av servicekaraktär och en mot personlig omvårdnad.

Yttrande. Många som har hemtjänst är också i behov av omvårdnadsinsatser och hälso-och sjukvård i hemmet. Genom regelbundna besök hos omsorgstagaren kan en fast omsorgskontakt, med delegering av sjuksköterska och med formell kompetens notera små förändringar i hälsotillståndet. Kontinuiteten ger ökad kunskap om den äldres dagsform. Detta möjliggör tidigare upptäcka förändringar som tecken på psykisk ohälsa eller försämrat somatiskt tillstånd, till exempel dåligt näringsintag. Svensk sjuksköterskeförening anser att det är av stor vikt att miljön inom äldreomsorgen präglas av en helhetssyn med utgångspunkt från äldre personers behov och medbestämmande.

Yttrande Omvårdnadsinsatser ska ordinerars av sjuksköterska. Hemtjänst är en kommunal omsorgsinsats, och ska inte förväxlas med hälso- och sjukvård. Personer som blir beviljade hemtjänst får sin önskan bedömd av en socionom. Som grund till beslut ligger bedömning av ADL (aktiviteter i det dagliga livet) och inte medicinska- eller omvårdnadsbehov. Sjuksköterskor är den profession som ordinerar och genomför omvårdnad, trots detta är de inte automatiskt inkopplade vid behovsbedömning, vilket är bekymmersamt.

Yttrande Svensk sjuksköterskeförening vill se ett tydligare regelverk om att en specialistsjuksköterska alltid ska vara inkopplad hos personer med omsorgsbehov, eftersom även omvårdnadsbehov är mer regel än undantag. Fler specialistsjuksköterskor krävs för att leda, ordinerar, utbilda och i förekommande fall delegera och en dialog mellan omsorgskontakten och sjuksköterskan behöver ske löpande.

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

9.2 En beskrivning av problemen. I remissen skriver man att "...bristande personalkontinuitet är ett utbrett problem för omsorgstagaren.

Yttrande Svensk sjuksköterskeförening önskar att personcentreringen blir tydligare i uppdraget. Utredningen har en påtaglig vinkling för personalsidan. Att bygga tillit tar tid, att skapa förtroende för nära och intima delar är viktiga aspekter.

9.5 Lagförslagets konsekvenser. I remissen kommer författarna fram till slutsatsen att den fasta omsorgskontakten bör vara en undersköterska utifrån definitionen med skyddad yrkestitel och därtill hörande kompetenskrav.

Yttrande. Svensk sjuksköterskeförening kan inte nog trycka på kravet att utbildningskraven för undersköterskor ska vara uppfyllda innan personen kan komma i fråga som fast omsorgskontakt, detta bör gälla omgående och inte med många års övergångstid. Vidare önskar Svensk sjuksköterskeförening trycka på kravet av det svenska språket som måste uppfyllas. Flera studier har visat på problem som existerar i dag med omsorgspersonal med svaga språkkunskaper där omsorgstagaren blir lidande och även utsätts för fara. Att säkerställa kontinuitet i utförandet av insatser blir en vinst både i tid, pengar och inte minst livskvalitet. För sjuksköterskor verksamma i kommunen är det i dag ett problem kommunicera med omsorgspersonal som inte vet vad som avviker bara att något avviker.

9.5.2 Kostnad för fast omsorgskontakt, sid. 137. Utredningen skriver att från den 1 januari 2030 ska enligt socialtjänstlagen endast den som innehar yrkestiteln undersköterska ska utgöra fast omsorgskontakt.

Yttrande. Svensk sjuksköterskeförening anser att det är problematiskt med förslaget om att lagändringen ska träda i kraft vid två olika tidpunkter. Vi föreslår att lagändringen ska börja gälla samtidigt som förslaget om skyddad yrkestitel för undersköterskor börjar att gälla. Enligt lagrådsremissen beträffande skyddad yrkestitel för undersköterskor ska den regleringen börja gälla den 1 juli 2023. Svensk sjuksköterskeförening anser vidare att skrivningen borde ändras till; får bara den som har formell kompetens för uppdraget med minst skyddad yrkestitel undersköterska utgöra fast omsorgskontakt.

Svensk sjuksköterskeförening är väl medvetna om att utredningens uppdraget gäller äldre personer med hemtjänst men att förslaget om fast omsorgskontakt bör omfatta samtliga personer i behov av hemtjänstinsatser oavsett ålder.

Svensk sjuksköterskeförening har inhämtat synpunkter från: Riksföreningen för sjuksköterskor inom äldre- och demensvård och Distriktsköterskeföreningen Sverige

2021-03-12

Ami Hommel
Ordförande
Svensk sjuksköterskeförening

Föredragande handläggare
Johanna Ulfvarson
Sakkunnig forskning
Svensk sjuksköterskeförening

Birgitta Wedahl
Sakkunnig internationella frågor
Svensk sjuksköterskeförening